

SETKÁNÍ S KNIHOU

Kost

Bára Dočkalová

Metodiku zpracovala: Mgr. Jarmila Málková, ZŠ Dobrá

Konzultace: Mgr. Olga Kafonková, ZŠ Dobrá

Věková kategorie: 4. – 7. ročník

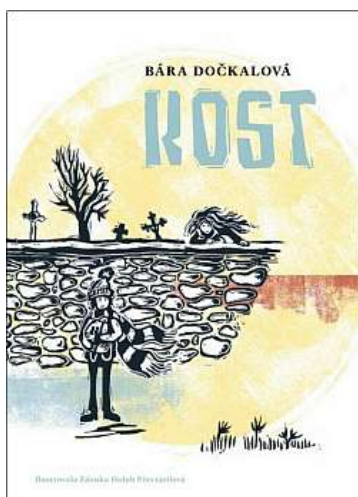
Zaměření (cíl, obsah) lekce: rozvoj fantazie, uvědomění si myšlenkových pochodů jednotlivých postav

Vyučovací předměty: český jazyk

Bibliografie: DOČKALOVÁ, Bára. *Kost*. Praha: Labyrint, 2024.
ISBN 9788086803944

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Stručný obsah

Když se desetiletý Matěj dozví, že musí jet s rodinou na pohřeb prastrýce, kterého sotva zná, není z toho nadšený. Netuší, že jeden kratičký okamžik na vesnickém hřbitově strhne jeho poklidně plynoucí život do proudu divokých dobrodružství. Veze si totiž domů nečekaný suvenýr...

Román pro kluky i holky vypráví o přátelství, svědomí, odvaze napravovat chyby, hledání rodinných kořenů a důležitosti zvyků a rituálů, které nám předkové zanechali. A také o tom, že není všechno tak, jak se na první pohled zdá. Třeba ta podivínská holka na hřbitově...

<https://www.databazeknih.cz/knihy/kost-548730>

O autorovi

Bára Dočkalová učí angličtinu prostřednictvím divadla a dramatické výchovy, tvoří divadelní scénáře, píše písničky, pořádá semináře pro učitele a vytrvale pracuje na vlastní metodice výuky AJ pro první stupeň ZŠ. Vystudovala Pedagogickou fakultu UK, kde nyní sama vyučuje didaktické předměty. V současnosti je doktorandkou na katedře výchovné dramatiky DAMU. Ve volném čase moc ráda píše česky. Její knihy pro děti *Tajemství Oblázkové hory* (2018) a *Bitva o diamant* (2022) byly obě nominovány na cenu Magnesia Litera a vybrány do mezinárodního katalogu The White Ravens.

DOČKALOVÁ, Bára. *Kost*. Praha: Labyrint, 2024. ISBN 9788086803944

Předpokládaná délka práce s knihou – jedna vyučovací hodina českého jazyka.

EVOKACE

Na úvod žákům neprozradíme název knihy, knihu jim neukážeme. Rozdáme jim nakopírované ukázky. Na základě hádanky zkusí odhadnout, co je tajemná věc, kterou Matěj skrývá ve skříňce.

Pozn. U kopírování textu si pohlídejte, at' zakryjete záhlaví, v něm je uveden název knihy (Kost), pokud by si ho totiž nějaký žák všiml, mohlo by to úvodní aktivitu narušit.

Přečteme si společně ukázku č. 1, zaměříme se na tučně zvýrazněný text. Na tabuli napíšeme velký otazník a žáky necháme na tabuli zapisovat, co je napadá, že by se mohlo na základě popisu v textu ve skříňce ukrývat.

Poté žákům prozradíme, že tajemná věc je kost, kterou Matěj našel na hřbitově během pohřbu a odnesl si ji domů. Ukážeme jim obal knihy, můžeme i ukázat pár ilustrací.

UVĚDOMĚNÍ

Budeme společně ve čtení ukázky č. 2 pokračovat, záleží na vyučujícím, zda zvolí společné hlasité čtení nebo tiché čtení.

Žáci se v textu seznamují s příběhem a postavami – Matějem, který je hlavní postavou příběhu, jeho spolužáky Danem a Kubou a s paní učitelkou třídní.

Z textu víceméně vyplyne, že to budou žáci 1. stupně – můžeme žáky požádat, aby našli pasáže, ze kterých to vyplývá (chodí do družiny, na chodbě potkává paní učitelku z druhého stupně, Dan s Kubou si ukazovali na mobilu něco s páťáky – tato pasáž působí tak, že to je něco důležitého, takže páťáci pravděpodobně budou starší než kluci).

Po společném čtení si příběh **společně shrneme, řekneme si, co jsme se dozvěděli.**

Poté si žáci vyberou jeden z Policejních záznamů – mohou vyplňovat za Matěje, Dana s Kubou nebo paní učitelku, záleží na jejich volbě (případně na volbě vyučujícího), kterou postavu zvolí. Poté zkusí vyplnit – některé údaje z textu vyplývají, mnohé si však mohou domýšlet (příjmení chlapců, přesný věk, oblíbené předměty, bydliště...). Stejně tak u dalších otázek něco lze vyložit na základě textu, ale něco si musejí domyslet. Můžeme je motivovat tím, že jim řekneme, **at' se zkusí vžít do dané postavy/daných postav. At' si představí, že ten den ve škole byli a mají teď odpovídat sami za sebe, očima dané postavy.**

REFLEXE

Na konci hodiny si některé z prací přečteme, zjistíme, zda se žáci na některých věcech shodují či nikoli.

Ukázka č. 1

„Ted' můžem.“

„To nestíháme.“

„Tak to nedojídej.“

„Ale mně to chutná.“

„Tak ale jez, ne?“

Dan a Kuba už dávno odnesli své tácy a nyní postávali u Matěje, který se ještě přehraboval v rizotu. Naobědvaná družina se měla řadit před jídelnou, paní vychovatelka byla ještě uvnitř a učitel venku na dozoru neměl tušení, kdo do družiny chodí a kdo ne. Kdyby si všichni tři pospíšili, mohli by ke skřínce doběhnout ted' a včas se vrátit. Ale Matěj otálel.

Když ráno tajemným hlasem klukům sdělil, že jim po škole něco ukáže, něco tak vzácného, že to člověk normálně nikde nemůže sehnat, okamžitě tím vzbudil jejich zájem. A když přidal informaci, že je to „smrtelně tajné“, už se ho nepustili - celé dopoledne se vyptávali, každou přestávku. **Z jeho záhadných odpovědí byli čím dál zvědavější. Ne, není to ze zlata. Ano, opravdu je to vzácné. Je to vzácné, ale není toho na světě málo, naopak. Je toho kolem spousta, ale většinou to není vidět. Ano, je to kradené. Ne, policie to nehledá. No protože to nikdo nenahlásil. Protože ten, komu se to ztratilo, to nahlásit nemůže.**

Ukázka č. 2

Tolik pozornosti Matěj od kluků nikdy nezažil. V jejich trojici si vždycky připadal spíš trochu odstrčený. Přestože spolu všichni tři trávili dost času, někdy měl pocit, že Dan s Kubou si mezi sebou rozumí nějak víc. Když se v říjnu jelo na školu v přírodě, sedli si v autobuse spolu, ani se ho neptali. On tehdy skončil za nimi s klukem z áčka, se kterým nechtěl sedět nikdo, protože to byl od pohledu podivín. A jindy si před školou něco ukazovali na mobilech s nějakými páťáky, a když se Matěj přiblížil, houkl na něj jeden, co čumí, a ani Dan, ani Kuba se ho nezastali. Ale dneska si ho vážili.

Divil se, co dokáže jedna tajná zpráva udělat. Zpočátku si to užíval, bavilo ho, jak jsou vykulení a celí dychtiví, a schválně je napínal. Ale ted', když bylo po vyučování, začínali být kluci netrpěliví. Pokud je nechce zklamat, měl by jim to tajemství odhalit, jak slíbil. Jenomže během dne se začaly dít zvláštní věci. Divné náhody, a hned tři. I jedna by stačila, aby ho vyplašila. Co když to byla nějaká znamení?

Nejdřív ten největší šok, i když to vlastně nic nebylo. Paní učitelka z druhého stupně stěhovala po chodbě model lidské kostry. Prostě si ho vezla z kabinetu do třídy, ale Matěj v první chvíli viděl jen kostlivce, jak se pohybuje po chodbě. Na těch pár vteřin se tak vyděsil, že mu úplně zeslábly nohy. A i když se rychle vzpamatoval, nechápal, proč se to stalo zrovna dnes. Jistě, učitelka potřebovala model na výuku a nebylo to ani poprvé, co ho Matěj ve škole zahlédl. Ale rozhodně tam kostru nepotkával každý den, ani týden, snad ani každý měsíc. A možná k ní nikdy nebyl tak blízko, protože s ní učitelka prošla přímo kolem něj, a dokonce se kousek od něho zastavila, aby se na něco zeptala kolegyně – jako by mu dávala příležitost si model pořádně prohlédnout.

Nechtěl se na něj dívat, a přesto musel - pátral očima, zda uvidí kost podobnou té, kterou měl jen o patro níž ve skříňce. Ta jeho už rozhodně nebyla takto hladká a kompletní, ale musela to být jedna z těch největších, asi stehenní. To bylo o velké přestávce. A hned další hodinu si ho zavolala třídní ke stolu. Tvářila se, jako by věděla, že něco provedl.

„Co takhle kdyby sis přišel pro úkoly?“ zeptala se. „Úkoly?“

„Ve čtvrtek a v pátek jsi chyběl, ne?“

„A jo.“

„Tebe nenapadne, že by sis to mohl doplnit? Aspoň tu češtinu musíš vypracovat, jinak to nebudeš umět a v pátek píšeme diktát. Dělali jsme tahle cvičení. Skloňování podstatných jmen podle vzoru kost.“ Učitelka nalistovala stránku v učebnici, kde mu ukázala přehlednou tabulku. Na obrázku byl pes s kostí v tlamě. Matějovi se udělaly mžítka před očima.

„Co se tváříš? To není zas tak moc. Jen tahle čtyři cvičení. A není to složité. V podstatě jsou to všechna podstatná jména ženského rodu, která končí na -st, třeba pevnost, čelist, radost... Napadá tě třeba nějaké další?“

Zavrtěl hlavou. „Například starost, hloupost, bolest... Takže si to doplň, pokud možno do zítřka, abych se na to stihla podívat.“

Aspoň na tělocviku se nic nedělo a nemusel na ty podivnosti myslet. Ale teď seděl nad talířem, honil vidličkou zrnka hrášku a předstíral, že je to ta nejdůležitější činnost na světě. Nemohl se rozhodnout. Má se klukům svěřit, nebo ne? Už mu zase přišlo hrozné, co udělal. Můžou to odsoudit, vyděsit se a jít to na něj říct.

Nakonec rizoto dojedl a nezbylo mu než vstát. Družinářka je nesledovala, řešila rozlitý čaj a spousta dětí si také šlo přidat, takže času bylo dost. Bez problémů prošli kolem dozoru a vyběhli do přízemí k šatnám. Matěj zdržoval, co nejvíc mohl, ale jeho skříňka byla hned na kraji. Namačkali se kolem ní.

„Tak přísahajte.“

„Dyť už jsme dneska přísahali asi pětkrát.“

„To je jedno. Je to fakt vážná věc.“

„Tak přísahám, a dělej,“ naléhal Kuba.

„Ještě ty.“

„Přísahám po sto padesátý osmý,“ řekl Dan otráveně.

Matěj se už s klíčkem natahoval k zámku, ale zarazil se. Proč zrovna po sto padesáté osmé? To číslo mu bylo nějak povědomé.

„Proč zrovna po sto padesátý osmý?“

„Ježiš, můžeš to už otevřít? Než nás začne hledat?“

Vtom mu to došlo. Sto padesát osm! Telefonní číslo na policii! Jak to, že Dan vyžbleptnul zrovna tohle? Roztřeseně vsunul klíček do zámku a otočil. Kluci ztichli a se zatajeným dechem se semkli ještě těsněji kolem něj. Pootevřel dvířka... a zase je zavřel.

„Já vám to nemůžu ukázat,“ vyrazil ze sebe.

„Proč?“

„Ty jo, to si děláš srandu, ne?“

„Ne. Fakt to nejde.“

„Ty si myslíš, že to vykecáme!“

Honem zavrtěl hlavou. Nemohl přece klukům říct, že nedůvěřuje jejich přísaze. Určitě by se urazili.

„Nemyslím... Já jenom...” horečně hledal výmluvu. „Já jsem zjistil, že to tady nemám.”

„Co to je za blbost?”

„Já to asi nechal doma.”

„Dyt' ses ani pořádně nepodíval.”

„Já jsem si právě teď vzpomněl, že jsem to nechal doma,” opakoval nejistě. Bylo mu hrozně, ale zároveň cítil, že dělá dobře. Kost musí zůstat jeho tajemstvím, nesmí o tom nikomu říct, jedině tak bude mít jistotu, že se to nikdo nedozví, ani další spolužáci, ani učitelka, ani rodiče.

„Ty sis to celý vymyslel!” zaútočil Dan.

„Nevymyslel...”

„Abys byl zajímavější!”

„Ne, to ne...”

„Tak půjdem k tobě domů.”

„Jo, někdy třeba... Ale ne dneska, mám hrozně úkolů...”

„Ty jo, ty jsi fakt podrazák,” řekl otráveně Dan. „Máš doma velký kulový.”

Matěj se podíval z jednoho na druhého. Jejich obličeje byly našťvané, skoro výhrůžné, ani známka pochopení. Zamkl skříňku a vyrazil napřed.

(zkráceno)

Tvé jméno a příjmení:

Policejní záznam

výpověď svědka v případě tajemná věc ve skříňce

svědek - MATĚJ

Jméno a příjmení:

Věk:

Rodina:

Koníčky:

Bydliště:

SLÍBIL JSI KLUKŮM, ŽE JIM
UKÁŽEŠ NĚCO V ŠATNÍ SKŘÍŇCE,
CO TO BYLO? A PROČ JSI JIM TO
NEPROZRADIL HNED?

JAKÉ TŘI NÁHODY, NA ZÁKLADĚ
KTERÝCH SES ROZHODL KOST
KLUKŮM NEUKÁZAT, SE TEN DEN
STALY?

OČIVIDNĚ NECHCEŠ, ABY O KOSTI NĚKDO VĚDĚL. CO S NÍ UDĚLÁŠ
DÁL?

podpis svědka:

Tvé jméno a příjmení:

Policejní záznam

výpověď svědka v případě tajemná věc ve skříňce

svědci: DAN A KUBA

Jméno a příjmení:

Věk:

Oblíbené předměty:

Zájmy:

Bydliště:

MATĚJ VÁM DAL INDICIE, KTERÉ VÁS MĚLY NAVÉST K TOMU, CO UKRÝVÁ VE SKŘÍŇCE (V TEXTU TUČNĚ VYZNAČENO). CO JSTE SI MYSLELI, ŽE TAM MÁ?

JSTE S MATĚJEM KAMARÁDI? JAKÝ JE VÁŠ VZTAH K NĚMU?

VĚŘILI JSTE MATĚJOVI, ŽE OPRAVDU VE SKŘÍŇCE NĚCO MĚL, NEBO VÁS JEN CELÝ DEN TAHAL ZA NOS? SVŮJ NÁZOR ZDŮVODNĚTE.

podpis svědka:

Tvé jméno a příjmení:

Policejní záznam

výpověď svědka v případě tajemná věc ve skřínce

svědkyně: TŘÍDNÍ UČITELKA

Jméno a příjmení:

Věk:

Povolání:

Zájmy:

Bydliště:

PROČ JSTE SE TVÁŘILA TAK, JAKO BY MATĚJ NĚCO PROVEDL. MĚLA JSTE NA NĚCO KONKRÉTNÍHO PODEZŘENÍ?

ZDÁLO SE VÁM NA CHOVÁNÍ MATĚJE BĚHEM VAŠEHO VYSVĚTLOVÁNÍ UČIVA, KTERÉ ZAMEŠKAL, NĚCO PODEZŘELÉHO?

DALŠÍ DEN VYPADALI KLUCI (MATĚJ A DAN S KUBOU) ROZHÁDANĚ. CO MYSLÍTE, ŽE SE MEZI NIMI STALO?

podpis svědka:

